WAT ALS …

een festival de basis is voor een bovenlokaal project?

Komt een festival in aanmerking voor een bovenlokale projectsubsidie? Het idee leeft van niet, maar dat beeld klopt niet helemaal. Projectsubsidies zijn wél mogelijk – niet voor het reguliere festivalgebeuren, maar wel voor acties die vernieuwend zijn, het festival flankeren of laten groeien.

“Door in elke editie met nieuwe curatoren en kunstenaars te werken, blijven we onszelf telkens opnieuw heruitvinden. Elke nieuwe partner brengt immers andere inzichten, een diverse aanpak en dito publiek met zich mee.” **– Eric Bracke (Kunst & Zwalm)**

Maar hoe maak je van een festival een écht bovenlokaal project? Vertrekkend vanuit respectievelijk een beeldend kunstenparcours, theater- en muziekfestival zochten én vonden Eric Bracke (Kunst & Zwalm), Koen Haagdorens (VOLT) en Lennart Janssen (AFF) elk een unieke ingang naar een bovenlokaal projectverhaal.

Hoe zorg je ervoor dat een festival een vernieuwend bovenlokaal project wordt?

Eric (Kunst & Zwalm): “Onze tweejaarlijkse (biënnale) kunstroute in de Zwalmstreek omarmt de kracht van locatiegebonden kunst. De kunstenaars bedenken na het verkennen van de omgeving wat ze ter plaatse kunnen creëren, eventueel in samenwerking met de bewoners. Door in elke editie met nieuwe curatoren en kunstenaars of -collectieven te werken, blijven we onszelf telkens opnieuw (her)uitvinden. Elke nieuwe partner brengt immers andere inzichten, een diverse aanpak en dito publiek met zich mee.

Ook het thema is telkens anders en reikt verder dan louter de kunsten. Zo lanceerden we in 2025 – naar aanleiding van het thema ‘grond’ – de actie *Kunst & Zwalm zoekt grond.* Daardoor ontstonden speculaties over wat we gaan doen met die grond en werd er meteen ook nagedacht over wat grond eigenlijk is. We organiseerden bv. een debat met landbouwers en natuurverenigingen rond het thema. Die cross-sectorale, interactieve aanpak heeft ervoor gezorgd dat we voor drie edities een bovenlokale projectsubsidie verkregen.”

Koen (VOLT): “Bij VOLT (een gloednieuw theaterfestival, exclusief gewijd aan voorstellingen waarbij kinderen en jongeren op scène staan) ligt de focus op cocreatie. De rijke traditie die Vlaanderen daarin heeft, wilden we graag eens gebundeld tonen. Dus sloegen we met hetpaleis (Antwerpen), BRONKS (Brussel) en KOPERGIETERY (Gent) de handen in elkaar. Vanaf 2025 tonen we de voorstellingen eenmaal per jaar, alternerend per stad. We geven ze een podium, maar creëren ook ruimte voor reflectie.

Zo brengen we tijdens VOLT TALKS artiesten, gezelschappen en producenten samen om ervaringen uit te wisselen, methodieken te vergelijken en de productionele voorwaarden voor kwaliteitsvolle cocreatie in kaart te brengen. Want werken met jongeren in een professionele context vraagt een doordachte aanpak. Zo maken we van VOLT niet alleen een artistiek vernieuwend festival, maar ook een gedeelde leerplek die de culturele sector dichter bij elkaar brengt. Want velen zien wel wat de ander doet, maar weten niet hoe. Die dialoog willen we initiëren en versterken.”

Lennart (AFF): “Ons Absolutely Free Festival (een gratis tweedaags muziekfestival voor nieuwe geluiden uit alternatieve marges in Genk) zet permanent in op ontdekking, duurzaamheid en doorgedreven experiment. Die vernieuwende lijn trekken we ook in het verlengde van het festival door, via de bovenlokale projecten. Zo hebben we naast ons festival nu ook een

“VOLT is niet alleen een artistiek vernieuwend festival, maar ook een gedeelde leerplek die de culturele sector dichter bij elkaar brengt. Want velen zien wel wat de ander doet, maar weten niet hoe. Die dialoog willen we initiëren en versterken.” **– Koen Haagdorens (VOLT)**

concert- en clubwerking, en zetten we ons ook in voor maatschappelijk kwetsbare groepen.

Met *AFFectie* creëerden we een jaarkaravaan die avontuurlijke en alternatieve muziek een podium biedt op unieke locaties in de regio. Via *nAFFt* betrokken we anderstalige nieuwkomers als vrijwilligers bij het festival, om zo ook maatschappelijke impact te genereren. En met *Club AFF* onderzoeken we een toekomstbestendig model voor een muziekclub in Limburg. Dankzij de subsidies krijgen we de kans om in drie seizoenen stevige fundamenten te leggen voor een hopelijk duurzaam alternatief voor de gewezen Muziekodroom in Hasselt.”

Hoe betrek je andere sectoren in de organisatie van je festival?

Lennart: “Bij AFF zijn we radicaal sociaal. Tijdens *nAFFt* starten anderstalige nieuwkomers met een taalbad bij LIGO. Daarna doen ze praktijkervaring op bij festivals als Genk on Stage, Release Festival en AFF zelf. Achter de bar, op het podium of in het fototeam bouwen ze hun Nederlands en netwerk op, en ontwikkelen ze sociale en professionele vaardigheden. Veel deelnemers blijven achteraf ook actief binnen AFF. Sommigen vinden zelfs hun eerste job in de cultuur- of horecasector.

We zien festivals als een soort microsamenleving, een tijdelijke ruimte waarin je kan experimenteren met nieuwe systemen. Zo werkten we als eerste festival met herbruikbare bekers, vóór die gemeengoed werden, en introduceerden we “lege batterijen als inkomgeld” in samenwerking met Bebat. Daarmee koppelen we duurzaamheid aan sociale toegankelijkheid.”

Eric: “Kunst & Zwalm is in wezen een sociaal-artistiek project. We nodigen kunstenaars uit om nauw samen te werken met de omgeving en een nieuw landschap te verbeelden. Het initiatief voor wat ze doen ligt bij hen. Zo ging Karel Thienpont voor *Maria, pimp mijn rusthuis* (2021) in gesprek met bewoners van WZC Huize Roborst. Hij vroeg hen: ‘Wat als je de lotto zou winnen?’ Die toekomstdromen vertaalde hij naar uitvergrote lottobiljetten, tentoongesteld in de kapel van Wijlegem. Een plek van bezinning in contrast met de alledaagse wensdromen. Maar evengoed ontstaan verbindingen met scholen, erfgoedverenigingen of zelfs de dienst ruimtelijke ordening. Wat in het hoofd van de kunstenaar ontstaat, vindt zijn weerklank op het terrein.”

Koen: “Bij VOLT wordt cocreatie niet enkel als artistieke insteek gehanteerd, maar ook als samenwerkingsmodel. We willen een ecosysteem zichtbaar maken dat verder reikt dan het klassieke kunstenveld. Naast grote huizen wordt ook samengewerkt met organisaties die actief zijn in wijkwerking, sociaal-artistiek werk, het jeugdwerk en educatieve contexten. Zo wordt de doorstroom van jongeren die op kleine schaal beginnen (bv. via buurtprojecten of naschoolse activiteiten) naar professionele cocreatieve producties gefaciliteerd en ondersteund. Festivals zijn uitermate geschikt om mensen, organisaties én de maatschappij te laten bloeien en groeien.” /

→ www.aff.be
→ www.absolutelyfreefestival.be
→ www.kunst-en-zwalm.be
→ www.voltfestival.be

“We zien festivals als een soort microsamenleving, een tijdelijke ruimte waarin je kan experimenteren met nieuwe systemen.” **– Lennart Janssen (AFF)**